

odhadem vl. návrhu (č. tisku 2267, str. 51) na 12 miliard Kč. Poněvadž se pravděpodobný úbytek plynoucí z §§ 1—3 nov. odhadl okrouhle na 1½ miliardy Kč (vl. návrh tisk 4191, str. 1) a úbytek plynoucí z § 5 nov. nelze vůbec odhadnouti, možno se zřetelem k četným snížením dávky na odvolání, podle §§ 15, odst. 5, 31, 56 zák. o d., dále podle zák. č. 323/1921 a 216/1924 atd. počítati, pokud jde o skutečný výnos, podle mého osobního názoru okrouhle asi s 7·5 miliardami Kč.

Na statistice d. podrobeného jmění, jež dovoluje jistý závěr na výši národního jmění se pracuje od 2 let ve Státním statistickém úřadě na podkladě individuálních sčítacích lístků. Předběžné výsledky z více okresů uveřejnil tento úřad ve svém „Věstníku“ v r. 1928.

X. Literatura.

Výše zmíněné tisky Národního shromáždění a stenografické protokoly o 33. schůzi Národního shromáždění; Rašín: „Můj finanční plán“, Praha 1920; týž: „Finanční a hospodářská politika československá do konce r. 1921“, Praha 1922; Fořt: „O desateru valutových příkázání“, Praha 1922; týž: „Nástin měnového plánu stabilizačního“, Praha 1923; Engliš: „Otázky a názory“, Praha 1926 (zejména články o d-ce ze září 1919, února 1920 a března 1925); diskuse o použití d-y: Engliš, Macek, Pazourek, Fousek v „Našidotě“ č. 1, 2, 3, 6, 9 roč. 33., v „Lidových novinách“ dne 23. V., 30. V., 6. VI. 1926 a v „Národních listech“ 6. VI. 1926; Fux: Komentované vydání zák. o d-ce ve sbírce vydávané „Československým Komparem“, I. díl, Praha 1922, II. díl, Praha 1924.

Boleslav Fux.

Dávky horní.

D. h. jsou dávky, jež horní podnikatel musí státu odváděti z titulu nabytého horního oprávnění (horní propůjčky, výhr. kutiště). Původ jich sluší hledati ve výsostném právu státu ku dobývání vyhrazených nerostů, ježž využití přenáší se na toho, kdo splnil podmínky horním zákonem stanovené. Ostatní daně a dávky, jež majitel hor je povinen odváděti (daň pozemková, daň výčelková, daň z uhlí atd.), pod pojem dávek horních nespádají, rovněž jako různé poplatky a příspěvky, na př. bratrské pokladně hornické a pod.

Před vydáním horního zákona z 23. V. 1854, č. 146 ř. z., byla úprava dávek horních nejednotná. Vytírán byl jednak horní desátek z hrubé těžby, jednak vybírány i různé periodické platy. V zemích českých byly to t. zv. „Quatemborgeld“ 8 zl. ročně a „Fristgeld“ 6 zl. ročně z každé míry. Horní desátek původně in natura vybíraný, každý desátý ckov vytěženého nerostu, byl později po většině paušalován v penězích a ve většině případů snižován pod 10% a i vůbec promíjen. Horní zákon z r. 1854 ponechal v zásadě desátek horní (Bergwerksfrone) v platnosti a zavedl jednot-

nou dávku „měrné“ za propůjčenou dolovou nebo povrchovou míru, aniž by však stanovil jejich výši. Na druhé straně zrušil všechny ostatní do té doby vybírané dávky. Zákonem z 28. V. 1862, č. 28 ř. z., zrušen byl horní desátek vůbec a „měrné“ stanoveno obnosem 6 zl. konv. m. ročně za jednu jednoduchou dolovou a za normální povrchovou míru. Zároveň však zavedeno „kutebné“ za každé výhradné kutiště ve výši 20 zl. konv. m. ročně. Obě dávky ty sníženy později na 4 zl. ročně každá.

Československá republika upravila d. h. zákonem z 25. VI. 1919, č. 368 Sb., takto:

M ě r n é činí 40 Kč ročně z jednoduché dolové (45.116 m²) neb maximální povrchové míry (115.000 m²); pro dolové míry, které byly propůjčeny na základě starších předpisů a mají větší nebo menší rozlohu než uvedená jednoduchá dolová míra, pro menší povrchové míry a pro „přebytky“ vyměřuje se měrné v poměru jejich plochy k uvedené jednotce. Měrné odvádí se bez ohledu na to, je-li míra v provozu, neb byla-li povolena lhůta a pracuje-li se se ziskem nebo se ztrátou. Měrné odvádí se půlletně předem a to vždy k 1. lednu a 1. červenci bernímu úřadu, v jehož obvodě dotyčná míra leží. Nové propůjčky podléhají zdanění počínaje nejbližším pololetím. Báňské hejtmanství předpisuje měrné na základě svého katastru propůjček. Měrné vázne na horním objektu a ručí tedy majitel propůjčených měř těmito za veškeré měrné, jež bylo z nich předepsáno, nehledě k tomu, dluhuje-li je sám, neb dřívější vlastník; samozřejmě přísluší mu regresní právo oproti dřívějšímu majiteli. Osobně celým svým majetkem ručí majitel hor pouze za dávky, které dluhuje sám za dobu svého vlastnictví a to i v tom případě, byly-li míry později převedeny na osobu jinou. Spolu-vlastníci hor ručí bez ohledu na poměr svých podílů nerozdílnou rukou za odvádění měrného.

K u t e b n é činí 24 Kč ročně za každé ohlášené výhradní kutisko. Kutebné předpisuje báňský revírní úřad na základě svého

rejstříku výhradních kutisk, ostatně platí o něm vše, co uvedeno o „měrném“.

Slevy na měrném a kutebném povolují se pouze výjimečně ministerstvem veřejných prací, jedná-li se dle posudku znaleců o chudá ložiska, neb o závažné důvody technické a hospodářské, jež kutání dosud nedovolovaly.

V y m á h á n í měrného a kutebného řídí se předpisy platnými pro vymáhání daní přímých.

Josef Peters.

Dávky obecní.

A. Všeobecné. I. Pojem d. o. II. Historický přehled. III. Zavedení d-ek o-ch IV. Vyměřování a vybírání d-ek o-ch B. Jednotlivé d. o. I. Samostatné d. o. a) Dávka z přírůstku hodnoty nemovitostí. b) Dávky konsumní. c) Dávky přepychové. d) Dávka z návěští. e) Dávky jinaké. II. Poplatky obecní. a) Poplatky za užívání obecních zařízení. b) Poplatky za úřední úkony.

A. Všeobecné.

I. Pojem d. o. D. o. v nejširším slova smyslu je rozuměti veškeré platy, které obec požaduje od svých poplatníků na základě své berní výsosti. Positivní předpis zákona dal ovšem pojmu d. o. zvláštní obsah. Dnes platné předpisy (§§ 24 a násl. ob. fin. nov., t. j. zák. č. 329/1921 Sb.) rozlišují uvnitř právě naznačeného všeobecného pojmu d. o. příspěvky, poplatky, dávky a naturální plnění. Dávky v tomto smyslu zákonném vybírají se pak buď jako přírázky ke státním daním, buď jako samostatné dávky (§ 29). Zahrnuje tedy finanční novela v pojmu d. o. dva různorodé druhy veřejnoprávních platů založených na berní výsosti obce, třídíc je jen podle toho, jde-li o platy s povahou daně (dávky a přírázky) či o platy s povahou poplatku (příspěvky a poplatky). Tímto vymezením pojmu d. o. odlišuje se ovšem platná zákonná terminologie od terminologie obecního zřízení, které vedle všeobecného pojmu „platů a dávek“ zahrnujícího v sobě i obecní přírázky, vytvořilo pojem dávky v tom smyslu, jak je nyní ve finanční novele vyjádřen samostatnými pojmy „poplatky“ a „samostatné dávky“. Tento pojem d. o. ve smyslu obecního zřízení se také všeobecně vžil. Jen d. o. v tomto smyslu jsou předmětem tohoto článku, kdežto o ostatních platech zakládajících se na berní výsosti obce, t. j. o obecních přírážkách, příspěvcích a naturálních plněních, bude vhod-

něji jednáno na jiném místě. Mluví-li se tedy zde o d-ách o-ch, rozumí se jimi samostatné dávky a poplatky ve smyslu finanční novely.

Samostatné d. o. a poplatky obecní rozeznávají se tím, že samostatné dávky, jež mají v podstatě povahu daňovou, jsou všeobecným příspěvkem poplatníků k uhrazení výdajů obecních a řídí se hlavně podle finanční schopnosti dotyčného berního subjektu, kdežto obecní poplatky se vybírají vzhledem ke zvláštnímu zájmu, který určité obecní zařízení neb určitý úkon obecních orgánů má pro jednotlivého poplatníka. Podobnou povahu jako obecní poplatky mají i obecní příspěvky, neboť při obou je zvláštní zájem poplatníka důvodem jejich vybírání. Avšak rozdíl mezi obecními poplatky a obecními příspěvky je v tom, že při poplatku je platební povinnost stanovena vzhledem k zvláštnímu zájmu poplatníků na určité věci již předem, a to pro neurčitý počet poplatníků určitou paušální částkou (poplatkem), kdežto při příspěvku jde o přímé částečné hrazení určitých obecních výdajů zájemníky z důvodu jich zvláštního zájmu na věci, byť dalo se tak podle všeobecných směrnic. Rozdíl d-ek o-ch oproti přírážkám spočívá v jich samostatnosti a neodvislosti na nějaké primární povinnosti daňové, oproti naturálním plněním v povinnosti k p e n ě ž i t é m u plnění.

II. Historický přehled. D. o. různého druhu existovaly již odedávna v četných obcích (zvláště dávky z míst, z povolení tanečních zábav a produkcí atd.). Prvá všeobecná úprava právních poměrů obcí v Rakousku, t. j. provisorní obecní zřízení (zák. č. 170/1849 ř. z.), nezmiňovala se vůbec ještě o d-ách o-ch, nýbrž hledala úhradu obecních výdajů hlavně v obecních přírážkách (§§ 78 a 79). Podle čl. XV říš. zák. obec. (č. 18/1862 ř. z.) bylo obcím zůstaveno, aby ke krytí obecních výdajů vedle obecních přírážek vybíraly i „jiné platy a dávky“ („andere Auflagen und Abgaben“), při čemž zavedení nových takových dávek, jakož i zvýšení dosud existujících, bylo vyhrazeno zvláštnímu zákonu zemskému. Toto ustanovení bylo také převzato do jednotlivých zemských obecních zřízení (§ 89 zák. č. 7/1864 z. z. čes., § 80 zák. č. 4/1864 z. z. mor. a § 79 zák. č. 17/1863 z. z. slez.). V důsledku těchto ustanovení zákonných byly pak v jednotlivých zemích vydány zvláštní zemské zákony, kterými byly různé d. o. pro určité obce zavedeny